

Aan Provinciale Staten
t.b.v statencommissie Mobiliteit,
Milieu en Economie

Datum : 15 april 2008
Uw Kenmerk : **2008MME84**
Ons kenmerk : 2008INT220396
Contactpersoon : Jan de Rooij
E-mail : jan.de.rooij@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 3352

Onderwerp: Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht

In het kader van de informatievoorziening treft u hierbij de betreffende stukken aan:

- Het Regionale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht vastgesteld door GS op 15 april 2008.

Aanleiding

De luchtkwaliteit in de provincie Utrecht vormt een probleem. In bijna alle gemeenten in de provincie Utrecht wordt niet –tijdig- voldaan aan de wettelijke grenswaarden voor fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂). De gezondheidsschade is hierdoor aanzienlijk en de urgentie om de luchtkwaliteit te verbeteren groot. Daarnaast ontstond in de afgelopen jaren maatschappelijke discussie als gevolg van de directe koppeling van de luchtkwaliteitsnormen met de ruimtelijke ontwikkeling. De directe koppeling had tot gevolg dat veel geplande (en als noodzakelijk of gewenst ervaren) projecten geen doorgang konden vinden. De nieuwe ‘Wet luchtkwaliteit’, die op 15 november 2007 van kracht is geworden, moet zowel de verbetering van de luchtkwaliteit bewerkstelligen als de gewenste ontwikkelingen in ruimtelijke ordening doorgang laten vinden.

In de nieuwe wet staat het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) centraal. Het NSL zal een integratie vormen van alle programma’s en maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het NSL wordt opgebouwd aan de hand van de regionale programma’s, waaronder het Regionale Samenwerkings-programma Luchtkwaliteit Utrecht (RSLU). Het NSL zal dienen als basis voor het Nederlandse verzoek aan de Europese Commissie om de termijnen waarbinnen aan de grenswaarden moet worden voldaan te verlengen. Dit verzoek wordt ook wel het verzoek tot derogatie genoemd. Het NSL laat zien dat de grenswaarden voor PM₁₀ en NO₂, uitgaande van derogatie, tijdig bereikt worden.

Doel

De doelen van het RSLU zijn:

1. **Het uitvoeren van de saneringsopgave.** Het bereiken van een luchtkwaliteit in de provincie Utrecht die voldoet aan de wettelijke normen, door de overschrijdingen van de grenswaarden op te lossen. Dit programma moet er voor zorgen dat, uitgaande van derogatie, tijdig voldaan wordt aan grenswaarden van de Europese Richtlijn. Dit betekent dat uiterlijk op 1 januari 2011 moet zijn voldaan aan de grenswaarden voor fijn stof en uiterlijk op 1 januari 2015 aan de grenswaarden voor stikstofdioxide
2. **Het vlottrekken van de stagnatie in de ruimtelijke ontwikkeling.** Het (meer dan) compenseren van de negatieve effecten op de luchtkwaliteit van de grootschalige ontwikkelingen en het daardoor wegnemen van blokkades voor deze ontwikkelingen.

3. **Effectieve aanpak.** Rijk, provincie en gemeenten nemen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Aanpak

Het RSLU bevat de luchtkwaliteitsmaatregelen die de komende jaren in de provincie Utrecht worden uitgevoerd. Tegelijkertijd is geïnventariseerd welke grootschalige ruimtelijke projecten in de programmaperiode in procedure worden gebracht. Uit de berekeningen voor het programma blijkt echter dat het met het huidige pakket aan maatregelen nog niet mogelijk is om overal tijdig de wettelijke grenswaarden te bereiken, ook wanneer het derogatieverzoek wordt ingewilligd. Deze zogenaamde **saneringsopgave** in de provincie Utrecht is het gevolg van twee bronnen van luchtverontreiniging:

1. Het wegverkeer (stikstofdioxide en fijn stof). De saneringsopgave als gevolg van het wegverkeer bevindt zich voornamelijk in de stad Utrecht.
2. De intensieve veehouderij (fijn stof). De knelpunten als gevolg van de intensieve veehouderij bevinden zich, volgens de berekeningen van het rijk, in de gemeenten Amersfoort, Leusden, Lopik, Renswoude, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg.

Uit de saneringstool komt een groot aantal knelpunten op het **hoofdwegennet** naar voren. Rijkswaterstaat Utrecht is de trekkende partij bij het nemen van maatregelen bij rijkswegen om zo te voldoen aan de normen. RWS Utrecht heeft onderzocht of de knelpunten met bronmaatregelen zoals dynamisch verkeersmanagement (DVM) of snelheidsverlaging kunnen worden opgelost. Waar haalbaar en wenselijk wordt vooralsnog ingezet op het toepassen van dit soort maatregelen. Tussen verkeersplein Hooggelegen en de (voormalige) afrit Oog in Al wordt de A2 ondertunneld. Daar waar geen bronmaatregelen mogelijk zijn, wordt vooralsnog ingezet op het plaatsen van schermen. RWS Utrecht zorgt er met deze maatregelen voor dat de luchtkwaliteit langs het HWN in de provincie Utrecht voldoet aan de Europese normen in respectievelijk 2010 (fijn stof) en 2015 (stikstofdioxide).

Door de combinatie van Europees beleid, rijksmaatregelen, regionale maatregelen en reeds vastgestelde locatiespecifieke maatregelen, resteren er in de gemeente Utrecht nog een aantal knelpunten voor NO₂. Deze saneringsopgave betreft de volgende gebieden:

- Noordelijke Randweg Utrecht
- Daalsetunnel, Weerdsingel en Oudenoord
- Catharijnesingel
- Wegen in de directe nabijheid van het Hoofdwegennet

De gemeente Utrecht heeft zich met de vaststelling op 15 januari 2008 van het Ontwerp Actieplan Luchtkwaliteit 2008 (ALU 2008) gecommitteerd aan het realiseren van de normen voor stikstofdioxide in 2015. Diverse typen maatregelen zijn doorgerekend, waaruit blijkt dat de saneringsopgave voor stikstofdioxide in 2015 oplosbaar is. Op basis van de doorgerekende maatregelen zijn onderzoeksvragen geformuleerd, die moeten leiden tot de definitieve oplossingen voor de knelpunten. De gemeente Utrecht stelt deze maatregelen uiterlijk 1 oktober 2008 vast.

De afgelopen periode is tevens onderzoek uitgevoerd naar het aantal fijn stof overschrijdingen als gevolg van emissies uit de intensieve veehouderij. Uit het onderzoek is een groep bedrijven naar voren gekomen waarvan met vrij grote zekerheid kan worden gesteld dat zij een overschrijding van de grenswaarde voor fijn stof veroorzaken. Volgens de berekeningen, die in opdracht van het rijk zijn uitgevoerd, resteren er in 2010 in de provincie Utrecht 7 knelpunten. De intensieve veehouderijsector heeft in Utrecht in het kader van het NSL twee

belangrijke opgaven. Ten eerste moet voorkomen worden dat nieuwe fijn stof knelpunten ontstaan. Hiervoor moeten alle nieuwe aanvragen voor een milieuvergunning getoetst worden aan de wettelijke normen voor luchtkwaliteit. Ten tweede moeten de prioritaire knelpunten vóór 2011 gesaneerd worden. Hierbij wordt aangesloten op de landelijke saneringsstrategie. De landelijke saneringsstrategie gaat uit van de zogenaamde ‘wortel- en stokbenadering’. In eerste instantie wordt ingezet op het instrument verleiden met een subsidies voor maatregelen (wortel). In tweede instantie wordt ingezet op het instrument dwang (stok).

Afspraken

Elke deelnemende partij (Ministeries van VROM en V&W, provincie Utrecht, gemeente Utrecht) garandeert de uitvoering van de maatregelen die zijn opgenomen in dit RSLU. De maatregelen opgenomen in dit RSLU betreffen dus harde afspraken, waarop partijen elkaar aan kunnen spreken.

Monitoring

Het RSLU zal de sleutel vormen voor het bereiken van een goede luchtkwaliteit en het realiseren van grote ruimtelijke projecten in de provincie Utrecht. Om het instrument goed in te kunnen zetten, is het noodzakelijk dat er inzicht is in de voortgang en de geboekte resultaten. In hoofdstuk 5.2 van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) is een aantal hoofdlijnen voor de monitoring vastgelegd. Zo zullen de voortgang van de uitvoering van de maatregelen, van de uitvoering van de IBM-projecten en van de ontwikkeling van de luchtkwaliteit gevolgd worden. De minister van VROM is formeel eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het NSL (waar het RSLU deel van uitmaakt) en dus ook van de monitoring. De minister zal daarom de monitoring vormgeven als een gezamenlijke activiteit van rijk, provincies en gemeenten. De provincie Utrecht zal de aanlevering van de voor de monitoring benodigde gegevens voor de regio Utrecht coördineren.

Conclusie

De komende jaren zullen er veel maatregelen getroffen worden die de luchtkwaliteit in de provincie Utrecht verbeteren en de bestaande knelpunten aanpakken. Door deze unieke samenwerking tussen de verschillende overheden zal het RSLU tot uitvoering worden gebracht, waardoor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in een gezonde omgeving mogelijk zullen blijken.

Achtergrond/eerdere besluiten

- 3 november 2006: aanbieding regionaal aanbod luchtkwaliteit;
- 16 oktober 2006: vaststelling provinciaal programma luchtkwaliteit;
- 6 maart 2007: vaststelling voorlopig regionaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit Utrecht.
- 17 juli 2007: vaststelling subsidiekader ILG/AVP

Vervolgprocedure/voortgang

Het RSLU vormt één van de bouwstenen van het nationale samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit. Het Kabinet zal in mei een verzoek tot derogatie bij de Europese Commissie indienen. Naar verwachting besluit de Europese Commissie rond de jaarwisseling 2008/2009 positief op dit verzoek. Vervolgens zal het ministerie van VROM het definitieve NSL vaststellen. In die versie zullen ook de maatregelen die de gemeente Utrecht de komende periode zal vaststellen zijn opgenomen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, drs. H.H. Sietsma